

Havsöringsfiske på Åland

TAIMENENKALASTUKSEN RENESSANSSI

Teksti: Juho-Matti Paavola
Kuvat: Ingemar Eriksson

Kaksi viimeistä vuotta ovat olleet Ahvenanmaalla erittäin tuottoisia meritaimenen rantakalastajille ja tiedot hyvistä saalista ovat kantautuneet jopa länsinaapuriin saakka. Ahvenanmaan taimenenkalastus elää vahvaa renessanssia.

► Kolmipiikki ja sen jäljitelmä. Kolmipiikin jäljitelmänä Pingo käyttää usein mylariputkesta tehtyjä perhoja.

Teimme joulukuussa pienen piston lähiulkomaille tarkastelemaan Ahvenanmaan taimenrantojen tilannetta ja juttelimme samalla saaren perhokalastuksen kiistattoman ykkösasiantuntijan **Ingemar "Pingo" Erikssonin** kanssa saaren kalapaikoista. Pingo on Ahvenanmaan tunnetuin kalaopas ja kalastanut perholla yli 30 vuotta. Hänen tuhansien taimenten päiväkirjansa kertovat tarinaa alati muuttuvasta tilanteesta.

90-luvulla Ahvenanmaalta saatiin kaloja harvakseltaan, mutta ne olivat kookkaita. Kolmen kilon kala oli tyypillinen saalis. 2000-luvun puolen välin jälkeen kaloja saatiin enemmän, mutta samalla keskikoko laski.

Parin viimeisen kauden aikana on taas tapahtunut selkeä muutos. Taimensaaliit ovat olleet runsaita ja samalla myös kalojen keskikoko on kasvanut. Pingon mukaan mennyt syksy jatkoi samaa trendiä. Esi-

merkkinä hän kertoo, kuinka vain pari viikkoa ennen joulua hän

oli mukana reissulla, jossa kahden hengen päiväsaalis oli 11 kalaa, isoimpana 72-senttinen taimen.

Runsaasti ravintoa

Yhtä selkeää selittäjää näille muutoksille ei ole löydetty, ja kyse lienee monien tekijöiden summasta. Leudot talvet ovat taanneet pitkän kasvukaudet ja samalla suolapulsit ja Itämeren yleinen positiivinen kehitys ovat parantaneet monien taimenten ravintoeläiden elinoloja. Viime vuosina tyypillisen talvipaaston sijaan taimenten vatsat ovat olleet katkaravuista pinkeänä vielä joulukuussa.

Istukkaiden joukkoon on ilmestynyt myös luonnossa syntyneitä kaloja. Kymmenisen vuotta sitten muutamiin puroihin kotiutettiin gotlantilaista alkuperää olevia kaloja ja ne ovat pärjänneet mainiosti. Valtaosa saaliista on toki peräisin edelleen mereen tehtävistä istutuksista. Luonnonkalan tunnistaa harvasta pilkutuksestaan ja se on saaliiksi saataes-

► Kultaiset tunnit auringonlaskun molemmin puolin ovat kevään parasta ottiaikaa varsinkin tyynellä kelillä.

"Pingo on Ahvenanmaan tunnetuin kalaopas."

▲ Ingmar "Pingo" Eriksson on kalastanut meritaimenta perholla yli 30 vuotta.

► Talvipäivien vähäiset valoisat tunnit kannattaa käyttää tarkasti hyväksi.

KUVA: JUKKA NAARALAHTI

sa syytä laskea mahdollisimman vähin vahingoin takaisin kannanvahvistustehtäviin.

Kuten luonnossa usein, yksittäiset asiat seuraavat ja vahvistavat toisiaan, hyvässä ja pahassa. Niinpä kalastuksen voi hyvällä syyllä olettaa parantuvan Ahvenanmaalla entisestään tulevina vuosina.

Luvassa hieno kevätkausi

Pingo arvelee, että alkavasta kevätkaudesta tulee mainio. Mennyt syksy oli välillä varsinainen ilotulitusta ja keväällä kaloja tavoittaa tyypillisesti helpommin. Perhokalastajan ykkösaika koittaa maaliskuu-huhtikuussa. Tällöin onnistumisen avaimena on löytää ympäristöä lämpimämpää vettä. Kevätau-
 ringon lämmittämät matalat, erityisesti etelään avautuvat lahdet ovat paikkoja, joista kaloja voi löytää massoittain ruokailemasta.

Rantakalastajan kevätkauden katkaisee rauhoitus. Vesilintujen pesinnän vuoksi rannalta kalastaminen on kielletty 15.4.–15.6. lähes koko Ahvenanmaan alueella. Huhtikuun puolenvälin jälkeen perhokalastajan kannattaa varautua vähintään kelluntarenkaalla. Monet mökkikylät vuokraavat veneitä ja saarelta löytyy myös kalaoppaita, joista Pingo lienee perhokalastajien keskuudessa tunnetuin.

Rauhoituksen alun tienoilla rantautuvat silakat kudulle ja taimenet ahtavat itsensä täyteen kookkaita herkkupaloja. Silakaimureita onkin hienoa jahdata veneestä isoilla perhoilla. Kevään taimensesonki jatkuu pitkälle toukokuulle ja ulkosaarilla kaloja voi tavoittaa vielä kesäkuulla.

Kalastaa voi myös talvella

Kesäksi taimen painuu ulapalle perhokalastajan ulottumattomiin, mutta muuten kaloja tavoittaa Ahvenanmaan avoimilta rannoilta ympäri vuoden. Syyskuussa vedet viilenevät vauhdilla varsinkin sopivan syysmyrään sattuessa.

Pingon lempiaika taimenen rantakalastukseen on syys-lokakuu vedenlämpöjen ollessa hieman kymmenen yläpuolella. Kallat liikkuvat aktiivisesti ja yleensä osumia tulee vähemmän kuin kevääl-

lä, mutta kesän lihottamat taimenet ovat huippukuntoisia menijöitä siiman päässä.

Saaren länsipuolen suoraan avomerelle avautuvat rannat pysyvät yleensä sulana läpi vuoden. Talven kylmissä vesissä perho on pyyntivälineenä lusikkaa parempi. Kylmän kangistamat taimenet kaipaavat vieheeltä hidasta liikettä ja pitkiä pystytyksiä. Perhoa on sopivalla, hyvin hitaasti uppoavalla rannikkokalastussuimalla helppo uittaa rauhallisesti rantamatalassa.

"Perhokalastajan ykkösaika koittaa maaliskuu-huhtikuussa."

▲ Hämärän hiipiesä meren ylle taimenet tulevat usein aivan rantaveteen. Silloin myös perhokalastajan pyydön on syytä olla vedessä.

Ruokalistalla kolmipiikkiä ja katkarapua

Veden jäähtyessä alle neljän asteen kalojen aineenvaihdunta hidastuu ja ruokahalu vähenee. Kylmässä taimenia houkutellaan ottamaan käyttämällä erilaisia kirkkaita ärsykevärejä. Esimerkiksi kimallekatkat, kuten tunnettu meritaimenperho Mulkkis, ovat omimmillaan juuri talvikalastuksessa.

Kun vesi lämpenee yli viiden asteen, aktivoituvat myös taimenet. Pingon satojen syönnösnäytteiden kokemuksen perusteella ahvenanmaalaisen rantataimenen ruokavalio koostuu 90 prosenttisesti kolmi- ja kymmenpiikeistä sekä katkaravuista.

Niinpä Pingolla on siimassa tyypillisesti kaksi perhoa: perukkeen päässä on pie-nehkö, alle kymmensenttinen kolmipiikkiä jäljittelevä streamer ja lyhyessä sivupe-

rukkeessa vaalea katkaperho. Kaloja tulee molemmilla tasaisesti. Väritykset vaihtelevat, mutta luonnolliset sävyt ovat olleet lämpimämmässä vedessä parhaita.

Ajoittain taimen kaipaa isompaa perhoa. Varsinkin silakan kutuaikaan kevätkesällä saa päätyperholla olla kokoa. Samaten kovat länsituulet voivat painaa silakkaparvet rantaan saaren avoimella länsipuolella. Isoja perhoja uitetaan vauhdilla. Suurilla silakka- ja tuulenkalajäljitelmillä onkiminen onkin todellista urheilukalastusta, kun siimaa nyitään sisään se mikä käsistä lähtee.

Kaloja myös pimeässä

Lyhyinä loppusyksyn päivinä kannattaa kalastaa kaikki valoisat tunnit tarkasti. Merellä tulee olla jo ennen auringon-

"Kun vesi lämpenee yli viiden asteen, aktivoituvat myös taimenet."

nousua, sillä taimenet liikkuvat rantamatalaan pimeyden turvin. Mikäli paikassa ei ole aikaisemmin kahlattu, Pingo aloittaa kalastuksen jo ennen veteen astumista. Hän on saanut lukemattomia kaloja 20–30 sentin syvyydestä rantavedestä.

Pingo harrastaa tähtivalokuvausta ja tulee usein rannalle pimeällä kamerakaluston kanssa. Pitkiä valotusaikoja odotellessa voi hyvin oikoa siimoja. Tämän syksyn kalastuksellisesti onnistuneimmalla kuvausreisulla mies sai kuusi kalaa pilkkopimeästä.

Keväällä parhaat ottijat taas sijoittuvat yleensä päivän viimeisiin valoisiin hetkiin, kuuluisille kultaisille tunneille. Aurinko lämmittää vettä päivällä ja taimenet aktivoituvat syönnökselle. Pingo muistuttaa, että myös keväällä hämärä on kalastajan ystävä, ja usein tyhjältä vaikuttanut ranta herää eloon auringon laskettua.

Erityisesti tyyneellä ja aurinkoisella kelillä kalat tuntevat kirkkaassa vedessä olonsa turvattomaksi ja uskaltavat rantaan vasta hämärän turvin. Monet kalastajat ovat kuitenkin piiskanneet merellä pitkän päivän ja painuvat turhan aikaisin takaisin mökille illanviettoon.

Taimenta tyrskyistä

Täysin tyyne keli ei yleensä ole paras taimenenkalastukseen. Sopiva, 6–7 metriä sekunnissa etelästä tai lännestä puhiseva tuuli on toimivin kalakeli. Se saa myös veden liikkumaan ja taimenten ravintokohteet pois piiloistaan. Yleensä kannattaa kalastaa tuulen puolella ja sen rajalla.

Yksi saarella kalastamisen etuja se, että lähes kelillä kuin kelillä löytyy jokin kalastettavissa oleva ranta. Tosin navakka etelätuuli rajaa kalastettavia alueita huomattavasti, kuten testireissulla saimme huomata.

Kovassa kelissä ja korkealla vedellä ei välttämättä tarvita pituusheittoennätyksiä. Kalat tulevat tällöin usein aaltojen mukana aivan rantakuuhuun, josta niitä voi tavoitella vaahtoavasta reisisyvyydestä vedestä. Kovassa rylläkässä kalastaminen on hikistä, mutta parhaimmillaan antoisaa puuhaa. Parhaimmillaan se on usein silloin, kun kovin tuuli on jo asettunut, mutta vanhat mainingit nousevat matalille riutoille.

Pingon kokemuksen mukaan hyvälle kalakelille ominaista on se, että tuulen

suunta ja voimakkuus pysyvät samana pidempään. Tällöin taimenet ehtivät sopeutua uuteen tilanteeseen ja hakeutua sopiville alueille. Tuulen suunnan vaihtuessa ensimmäinen päivä ei yleensä ole se paras, vaan kalat löytyvät odotetuilta paikoilta vasta toisena päivänä.

Liikkuvaa vettä

Kalapaikkoja haettaessa keskeisin ohje on etsiä paikkoja, joissa vesi liikkuu. Näitä ovat esimerkiksi niemenkärjet ja kivi-kot, mutta yhden Pingo mainitsee ennen muita: erilaiset vedenalaiset tai veden alle jatkuvat riutat. Mikäli alueella on vielä isoja kiviä ja muita pohjanmuotoja sekä rakolevää, ovat A-luokan ottipaikan ainekset kasassa. Lisää vinkkejä taimenpaikan hakemiseen voi katsoa esimerkiksi **Hasse Härkösen** mainiosta jutusta Pohjolan Perhokalastajan numerosta 4/2017.

Taimen liikkuu ravintoa hakiessaan aktiivisesti ja tyhjältäkin vaikuttavalta rannalta voi yllättäen löytyä kaloja. Silti lähes kaikkien kokeneiden taimenenkalastajien, myös Pingon, vinkki on liikkuu paljon kaloja etsien.

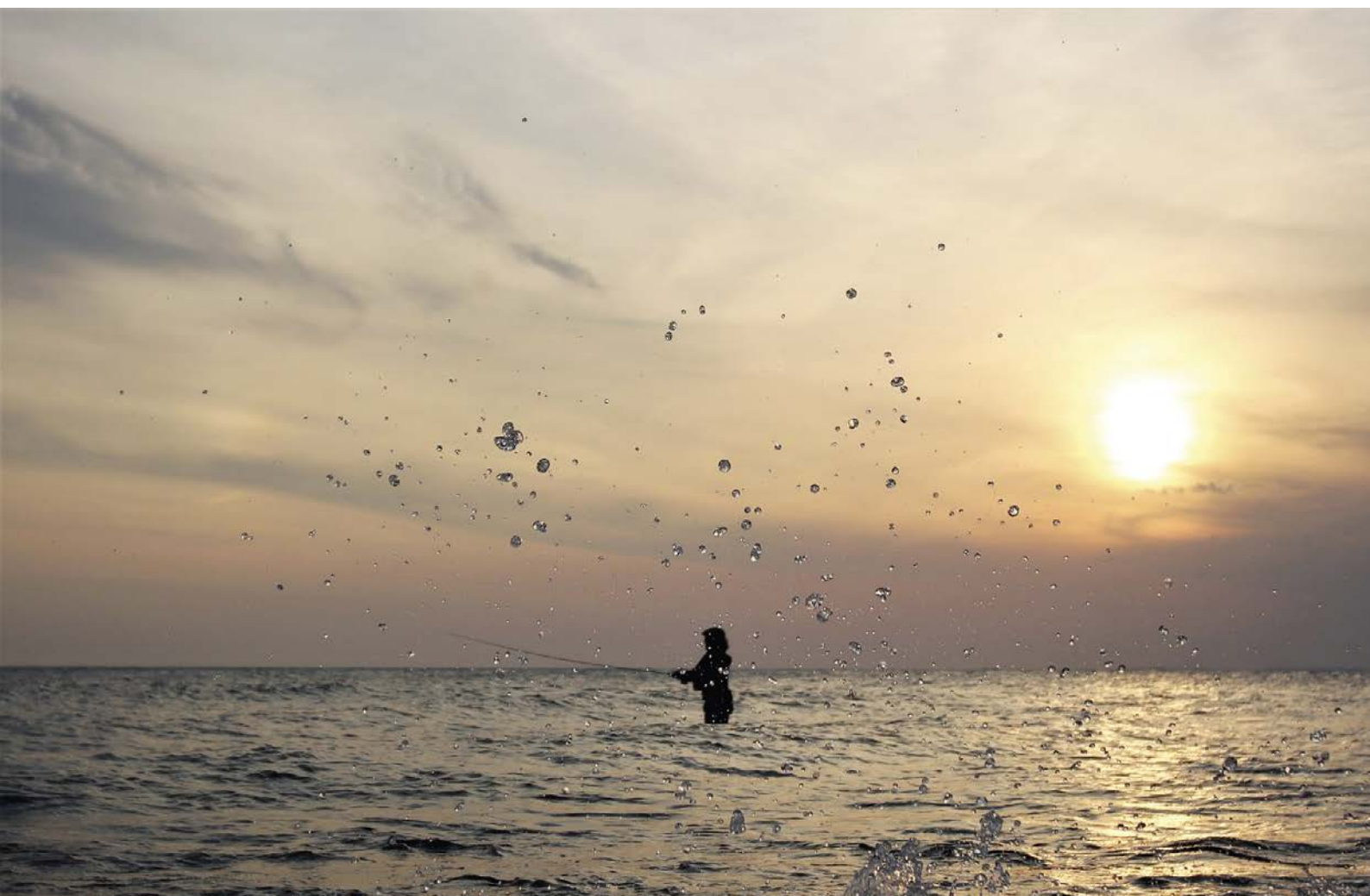
Kalastuspäivää suunniteltaessa kannattaa valmiiksi miettiä muutamia eri kalastuskohteita. Mikäli ensimmäisestä paikasta ei puolen tunnin kalastuksen aikana näy merkkejä taimenista, kannattaa paikkaa vaihtaa. Saman rannan voi tulla kalastamaan myöhemmin uudelleen, mutta tyhjä paikka ei kannata jäädä tahkoamaan pitkäksi aikaa.

Tässä tulee toinen saarella kalastamisen etu esiin. Matkat kalastettavien paikkojen välillä ovat lyhyitä eikä autossa istumiseen tarvitse käyttää kohtuuttomasti aikaa kohteesta toiselle siirryttäessä. Aina ei tarvitse edes autoa, vaan esimerkiksi nopea hilpaisu niemen toiselle puolelle riittää.

Länsilaidan tunnetut taimenrannat

Myös Ahvenanmaalla paikkaa hakevan rantakalastajan kiusana ovat rantamökit, vaikka tilanne ei ole yhtä paha kuin mantereella. Saaren varsinainen erityispiirre on paikoin onnettoman pieniksi päätkityt lupajärjestelmää ja varsin iso osa saaren vesistä on tyystin ulkopuolisten tavoittamattomissa. Aikaisemmin oli vaikea tie-

"Keväällä hämärä on kalastajan ystävä."

tää, mikä lupa millekin alueelle pitäisi olla.

Moderni teknologia on kuitenkin tullut kalamiehen avuksi. Ahvenanmaan matkailujärjestö on tuottanut nettiin Kalastuskartta-palvelun (kts. infoboksi), jossa lupa-alueet ovat selkeästi esillä. Useimmat luvat pystyy myös ostamaan suoraan netistä.

Isoimmat yhtenäiset lupa-alueet löytyvät Maarianhaminan länsipuolelta. Suurin osa saarelle saapuvista taimenenkalastajista suuntaa Hammaruddan ja Eckerön rannoille, ja syystä. Kummatkin lupa-alueet ovat ahvenanmaalaisittain laajoja ja sisältävät paljon potentiaalisia kohteita. Pääasiassa etelän ja lännen isoille ulapoille avautuvat rannat ovat monipuolisia, eikä niissä ole laajaa saaristoa, jonne kalat voisivat kadota.

Avoimet rannat ovat myös keleille alttiita, sillä tänne osuva etelätuuli kerää pahimmillaan vauhtia koko Itämeren päältäan

matkalta. Testireissullamme joulukuussa etelärantojen parhaille ottipaikoille ei ollut mitään asiaa. Eckerö-kortti sisältää onneksi myös pohjoiseen avautuvia alueita, joten parin päivän harhailun jälkeen sopiva paikka löytyi karttajarjoitusten avulla.

Saaren pohjoispuolelle Getan alueelle saa myös lupia, mutta alue on kallioista ja äkkisyvää. Pingon mielestä tämä onkin enemmän veneellä liikkuvien virvelikalastajien valtakuntaa, vaikka upposiimoilla kalastus jyrkiltä rannoilta voi tuottaa tuloksia.

Ulkosaaristo ja sisäselkä

Ahvenanmaan itäpuoli on rikkonainen ja saaristo jatkuu katkeamattomana koko matkan manterelle asti. Myös lupa-alueet ovat hajanaisia ja rantakalastajan on han-

▲ Siellä missä vesi liikkuu, liikkuvat myös taimenet.

▲ Kylmässä vedessä talven kangistamia kaloja houkutellaan ottamaan kirkkailla ärsykeväreillä.

kala löytää sopivia kalapaikkoja. Veneen vuokraajalle itäpuolella avautuu loputon määrä karikoita, luotoja ja riuttoja kalastettavaksi.

Pingon kuuma vinkki itäpuolelle on hakeutua alueen isoimpiin saariin, joihin pääsee lautalla joko Ahvenanmaalta tai myös suoraan mantereen puolelta. Näistä löytyy rantoja ja myös vuokramökkejä kalastajan tukikohdaksi. Esimerkiksi hän nostaa Kumlingen ja Seglingen kaksois-saaren.

Toinen oppaan sisäpiirivihje on Ahvenanmaan suuri sisäselkä Lumparn. Kymmenisen kilometriä kantiinsa oleva aukko Maarianhaminan itäpuolella sisältää riittä-

■ Kalastuskielto ■ Rauhoitettu alue ■ Yleiset kalastussäännöt

Hyvä tietää

Kalastusalueet, säännöt ja tarvittavat luvat selviävät kätevästi Kalastuskartta-palvelusta (<https://kalastuskartta.ax/>)

Majoitusta ja palveluja voi hakea esimerkiksi Visit Ålandin (<http://www.visitaland.com/fi/>) tai Ålandsresorin (<https://www.alandsresor.fi/>) sivujen kautta.

Testireissulla käyttämämme mökkikylä Björkvik Stugby (<https://www.alandsresor.fi/majoitus/mokit/bjorkvik-stugby/>) sijaitsee lähes täydellisellä paikalla Eckerössä Torpin kylässä ja vuokraa tarvittaessa kalastajille myös veneitä ja muita varusteita.

Lisätietoja saaren kalastuksesta ja opaspalveluista voi kysyä Ingmar "Pingo" Erikssonilta (+358 45 7313 5599, visitpingo@gmail.com, Instagram @visitpingo). ■

västi syvää ja avointa vettä taimenten temmeltää. Lumparniin laskevat saaren tuottoisimmat kutupurot, joten saaliissa on muita alueita useammin luonnossa syntyneitä kaloja. Mm. Ytterbyn ja Sundin alueilta löytyy kalastettavia rantoja.

Itäpuolella on myös muita, pienimuotoisia kohteita. Esimerkiksi aivan Lemlandin eteläkärjestä Herröskatanista löytyy pieni, mutta antoisa lupa-alue. Vastaavia kohteita voi hakea kartan avulla. Länsipuolen tunnetuimmilla ottipaikoilla toisiin kalamiehiin törmää alvariinsa, mutta itärannalla saa kalastaa omissa rauhassa.

Ahvenanmaa on lähellä

Meritaimenen rannikkokalastus on lisännyt suosiota myös suomalaisten perhokalastajien keskuudessa. Se mahdollistaa kauden venyttämisen parhaimmillaan ympärivuotiseksi. Avoimen meren rannalla vapa kädessä luonto tuntuu suurelta, ihminen pieneltä.

Ahvenanmaalta löytyy rantoja sekä kaloja, ja se on hyvin saavutettavissa. Saarelle tekee varsinkin Etelä-Suomesta helposti

parin kolmen yön pitkän viikonloppupiston. Kalastettavaa riittää myös pidemmälle reissulle. Hyvien vuosien jatkuessa saalis- määrissä kilpaillaan naapureiden kuuluis- ten taimenpaikkojen kanssa uskottavasti.

Meritaimenen kalastus rannalta ei ole helppoa, edes Ahvenanmaalla. Se on ke- lialtista touhua, jossa paikallistuntemus on arvossaan. Asioiden osuessa kohdal- leen se kuitenkin palkitsee isosti ja tarjoaa ikimuistoisia hetkiä, kun perhokalastaja taistelee suu virneessä kovakuntoisten tai- menten kanssa. Merellisten ruokalaarien voimin lihoneen hopeatorpedon tavoitta- minen siimanpäähän avoimelta rannalta on sykähdyttävä kokemus. ■

▲ Maininkien vyö- ryessä vaahtopäinä rantaan taimenet tu- levat saalistamaan matalaan kuohun sekaan.

"Pingon kuuma vinkki itäpuolelle on hakeutua alueen isoimpiin saariin."